

THE RELATIONSHIP BETWEEN CHARACTER AND PLACE IN THE NOVEL CALLED “FATHER GORIOT” OF HONORÉ DE BALZAC

Necmiye Ayşim PARLAKYILDIZ¹

Abstract

It can be said that social problems which are old as well as history of humanity, and penetrate every span of the ground, and all eras easily present their images in the literature. Starting from the fact that the attitudes and behaviors enable to be a human and that thus the personality too is basically composed of them, it is indispensable that the person needs an environment where he/she can display behaviors arising from his/her mood. Even if the novel has a fictional structure, it narrates tel quel grief and happiness that the life contains in itself. For this, the novel needs characters, time and place. Even so the events are fictional, the novel may only narrate them like this. The place is a complicated structure which contains all concrete and abstract things within itself and, maybe for this reason, is a fact that the human mostly coincides in comparison to “time” and can easily internalize with himself/herself. Therefore, the relationship between character and place manifests itself to us on all occasions. In brief, the concept of “place” cannot be separately discussed by isolating socio-psychological, ideological and economic dimensions of humankind. In this study, it will be researched the relationship between character and place in the famous novel called “Father Goriot” of Honoré de Balzac who is a great author of 19th century, leaves his mark on his age, and is a classic writer as well as his works that already become classic.

Keywords: Honoré de Balzac, father Goriot, place, character, fiction.

¹ Corresponding Author: Dr. Necmiye Ayşim PARLAKYILDIZ, Eskişehir Osmangazi University, aysimpar@gmail.com , ORCID ID: orcid.org/0000-0002-8004-3072

HONORÉ DE BALZAC’IN GORIOT BABA ADLI ROMANINDA KİŞİ-MEKÂN İLİŞKİSİ

Necmiye Ayşim PARLAKYILDIZ²

Özet

İnsanlık tarihi kadar eski, yeryüzünün her bir karışına ve tüm çağlara nüfuz etmiş olan toplumsal sorunlar için denilebilir ki bu sorunlar görüntülerini en rahat biçimde edebiyatta sunmuştur. Zaten, insanı gerçek anlamda insan yapan tutum ile davranışlarının ve dolayısıyla karakterin de en temel anlamda bunlardan ibaret olduğu gerçeğinden hareketle, kişinin ruhsal halinin oluşturduğu davranışları sergileyeceği bir zemine ihtiyaç duyması kaçınılmazdır. Roman dediğimiz şey, her ne kadar kurgusal bir yapı arz etse de, hayatın içerisinde barındırdığı acıyı ve sevinci aynen aktarır. Bunun için kişilere, zamana ve mekâna ihtiyacı vardır. Olayları kurgusal da olsa ancak böylelikle aktarabilir. Mekân, somut ve soyut olan her şeyi içerisinde barındıran karmaşık bir yapıdır ve insanın belki de bu nedenle “zaman” a nazaran en çok örtüştüğü, kendisi ile en kolay içselleştirebildiği bir olgudur. Onun içindir ki kişi-mekân ilişkisi her fırsatta bize kendini göstermektedir. Kısacası mekân kavramı, insanoğlunun sosyo-psikolojik, ideolojik ve ekonomik boyutlarından soyutlanarak bağımsız bir şekilde tartışılmaz. Bu çalışmada, 19. yüzyıl Fransız edebiyatının usta kalemlerinden, çağına damgasını vurmuş olan, eserleri kadar kendisi de “klasik” yazar sınıfına giren Honoré de Balzac’ın meşhur romanı Goriot Baba’daki kişi-mekân ilişkisi incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Honoré de Balzac, Goriot baba, mekân, kişi, kurgu.

Giriş

Goriot Baba, 1835 yılında yayımlanıp okuyucusu ile buluşmasından sonra Honoré de Balzac’a büyük bir başarı ve tanınmışlık kazandırmıştır. Balzac, deyim yerindeyse, 19. yüzyılın siyasî, ekonomik ve dinî yaşamına damgasını vurmuş olan “Aristokrasi” düzenine karşı bir duruş sergilemiş ve yaşadığı çağa karşı eleştirel bir yaklaşım içerisinde olmuştur. O, hemen hemen bütün romanlarında, 19. yüzyıl eleştiri anlayışının tipik bir özelliği olan birey-toplum ilişkisini göz önüne sermiş ve söz konusu ilişki bağlamında yaşanan gerçekliğin salt ama ironik bir betimlemesini yapmıştır. Balzac’ın kalemi, kentsoyluların kendi sınıflarından olmayan

² Sorumlu Yazar: Dr. Necmiye Ayşim PARLAKYILDIZ, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, aysimpar@gmail.com , ORCID ID: orcid.org/0000-0002-8004-3072

insanlara karşı acımasızlıklarını, fakat sonrasında kendi düştükleri acıklı durumun bir tablosunu çizer gibidir âdeta. Goriot Baba da bundan nasibini almıştır. Aristokrasi sınıfından olan insanların gerçekte insanlıklarından çıkmış, acınası ve utanılası hallerinin birer görüntüsüdür aslında bu romanda anlatılanlar. İşte bütün bunlara zemin oluşturan olgu ise mekân olgusudur. Kişi-mekân ilişkisinin en görünür olduğu alanlardan biri hiç kuşkusuz edebiyattır. Bilhassa roman türündeki eserlerde bu ilişki en çarpıcı boyutlarıyla ortaya çıkar. Honoré de Balzac'ın Goriot Baba adlı romanı da bu ilişkinin görünürlüğünün en üst seviyede olduğu romanlardandır. Fransız edebiyatının usta yazarlarından Honoré de Balzac'ın Goriot Baba adlı romanı temel alınarak edebiyatta kişi-mekân arasındaki ilişkinin ne olduğunu ve bu ilişkinin nasıl kurulduğunu göz önüne serme isteği bu çalışmanın önemini oluşturmaktadır. Balzac'ın, Goriot Baba adlı romanında kişi-mekân ilişkisini anlatan çok sayıda örneğe rastlanır. Romana adını veren Goriot Baba'dan tutun da kızları Déphine de Nucingen ve Anastasie de Restaud'nun buldukları mekânlar, Eugène de Rastignac'ın soylu akrabası Madame de Beauséant'nın bulunduğu mekânlar, pansiyonerler ve onların geçmiş yaşamlarındaki anılarıyla süsledikleri köhne pansiyonun yemek salonu ve odaları, Goriot babanın pansiyondaki odası, ... v.b. hepsi de romandan kişi-mekân ilişkisine verilebilecek en güzel örneklerdir. Bu çalışmanın konusu; yazar Honoré de Balzac'ın, Goriot Baba adlı romanında kişi-mekân ilişkisinin görünürlüğünü ne şekilde sağlamış olduğunun diğer mekân betimlemeleriyle birlikte bilhassa Eugène de Rastignac'ın gözünden Vauquer Pansiyonu betimlemesi sayesinde incelenmesidir. "Honoré de Balzac'ın, Goriot Baba Adlı Romanında Kişi-Mekân İlişkisi" başlıklı bu çalışmanın amacı; gerçek hayatta kişinin yaşadığı mekânla bütünleşmesi gibi romanlarda da bu durumun nasıl, ne şekilde ve ne düzeyde gerçekleştiğini göz önüne sermektir. Bu çalışma temelde eklettik yöntem olmakla birlikte daha ziyade toplumbilimsel inceleme yöntemi ile incelenmiştir. Bu çalışmanın ilgili alanda yapılacak olan araştırmalara katkı sağlayacağına inanılmaktadır.

Mekân / Uzam

Mekân somut ve soyut olan her şeyi içerisinde barındıran karmaşık bir yapıdır ve insan da aynı yapıyı arz ettiğinden, romanın oluşturulmasında en çok başvurulan ilk olgudur. Şu durumda, tüm anlatıların gerçekleşmesi için gerekli olanlar arasında (zaman, kişiler) mekânın krallığını ilân ettiğini söylemek yanlış olmaz, zira, diğerlerine nazaran okurun algısında mekân daha baskın bir özelliğe sahiptir. Çünkü “mekân, sadece olay ve hareketleri değil, zihni plandaki yansımaları, sosyal ve kültürel hayattaki değişim ve farklılıkları da sergileyen bir çevre, atmosferdir” (Zambak, 2007: 2). Bununla birlikte mekân; “olayın geçtiği tarihsel zamanı ve kişilerin sosyal durumunu belirlemek işlevi taşır” (Elçi, 2003: 13). İşte bütün bu nedenlerle okuyucunun algısında mekân daha baskındır. Zira, okuyucu gerçekte kendi yaşadığı hayatın tamamen aynısı olmasa bile, en azından bir benzerini romanda görmek ister. Tutkularını, acılarını, sevinçlerini hep roman kahramanlarında arar ve doğal olarak bütün bu davranış biçimlerinin ya da duyguların sergilendiği mekân dikkat çekerek okuyucunun gözünde önemli hale gelir. Zaten; “insan, içinde yer aldığı mekânı algılayan, kendi konumunu bu yapı içinde belirleyen ve kendisine bu çevre içinde hareket alanı sağlayabilen bir bilinç ve görüş yeteneğine sahip” (Yazıcı, 2002: 269) olduğundan diğerlerine nazaran okurun algısında mekân daha baskındır demek yanlış olmaz.

Bununla beraber; “klâsik roman, hikâye ve tiyatrolarda olayın sahnesi olmaktan öte bir değer taşımayan mekân, romantikler, -özellikle- realist ve natüralistlerde çok daha önem kazanmıştır” (Çetişli, 2004: 77). Hakikaten, Honoré de Balzac’ın bütün romanlarında karşılaştığımız bitmek tükenmek bilmeyen ve en ince ayrıntısına kadar yapılmış olan mekân tasvirleri bu durumun bir ispatı gibidir. Hatırlanacak olursa, roman Mme Vauquer’in işlettiği pansiyonun önce dış çevresinin daha sonra içerisinde çok ayrıntılı bir tasviriyile ile başlıyordu. Bu başlangıç Balzac’çı gerçekçiliğin (realizmin) tipik bir örneğidir. Burada yazar ya da romandaki anlatıcı mekândaki canlı-cansız her türden varlığı ve mekânın kendisini tasvir ederken okuyucuyu da onların içerisine direkt olarak nüfuz ettirir ve böylelikle, artık biz de o mekânda yaşamaya başlarız. İşte bu, yazar ile okuyucusu arasında kurulmuş olan bir tür içtenliktir. Şu durumda yazar, mekânın dekorunu içerisindeki her şey ile bize resmederek olayların içerisine bizi de katar, ama

gözlemci olarak. Bütün bu ayrıntılı tasvirler bu içtenliğin yaratılması içindir demek sanırım yanlış olmaz.

Mekân kavramına eşdeğer anlamda kullanılan ve özetle, 'bir nesnenin uzayda kapladığı yer' olarak tanımlayabileceğimiz "uzam" kavramıyla çoğu zaman ve çoğu yerde karşılaşmaktayız. Peki, uzamın romandaki görevi nedir?

"Romandaki kişileri hem bedensel hem de tinsel açıdan etkileyen uzam, anlatıcının ya da roman kişilerinin bakış açılarıyla okurda değişik algılar oluşturacak biçimde sunulur. Dış gerçekliğin yansıması olan uzam ve onu donatan nesnelere, kişiyi ve toplumu kuşatan, onların yaşamlarını anlamlandıran, bundan hareketle birçok çözümlenimin yapılmasına olanak veren bir ulam olarak romandaki yerini alır" (İşler, Tilbe, 2008: 3).

Şu durumda uzamı; yazar tarafından belirlenmiş olan ve karakteri çevreleyen bir ilişkiler dizgesi olarak kabul etmek yanlış olmaz. Zaten; "uzamı oluşturan tüm öğeler karşılıklı bir bağımlılık ilişkisi içindedir. Anlam da bu ilişkilerden doğar. Bu nedenle, uzamı bir ilişkiler dizgesi olarak tanımlayabiliriz" (Kıran, Kıran, 2011: 249).

Uzam ve onun romandaki işlevleri âdeta geminin yelkenleri gibidir. Bu yelkenleri harekete geçirecek olan ise okuyucunun ilgisidir. Romanın temel yapı taşlarından olan uzam, aynı zamanda romandaki olay örgüsünün de vazgeçilmezlerindedir: "Anlatıda uzamın çeşitli işlevleri vardır. Öncelikle olaylarda bir dekor işlevi görür, bunun yanında, kişileri tanıtmaya yollarından biri olarak da dramatik bir işlev yüklenip olay örgüsünün temel öğesi olabilir" (Kıran, Kıran, 2011: 249). Hakikaten de öyledir; zira Balzac, Goriot Baba'sında başkahramanı Eugène de Rastignac ve diğer kahramanlar için hiç de hoş olmayan ve beğenilmeyen, ancak maddî yetersizlikleri nedeniyle orada kalınmaya mecbur olunan bir mekânı/uzamı (pansiyonu) tasvir ederken, aynı zamanda okuyucuya hem kişileri hem de onların yaşadığı dramı anlatmaktadır.

Goriot Baba'da mekân / uzam

Goriot Baba aslında bir sınıf atlama çabası içerisinde olan insan tiplerinin resmedildiği bir romandır. Romanın ana kahramanı Eugène de Rastignac, taşradan Paris'e üniversite öğrenimini gerçekleştirmek için gelmiş bir

kişidir. Onun yükselme hırının açık adresi olan Paris ise kendisi için sürprizler hazırlayan bir kenttir. Konuyla ilgili olarak aşağıdaki alıntıda yer alan düşünceler kayda değerdir:

“Bir anlatı, kişilerini ve anlattığı öyküyü genellikle adı, sanı olan ve aşağı yukarı betimlenmiş uzamlara yerleştirir. [...] Anlatı, bize farklı uzamlar arasındaki bakışım ya da karşıtlık ilişkileri, kapalılık, açıklık, yalnızlık ya da bir arada olma gibi, anlam açısından oldukça zengin olan uzamın yapısını vermeye çalışır. Bu uzamların nasıl nitelendirildiği, bir kişiden diğerine geçilirken uzamın nasıl bir anlam kazandığı incelenebilir; örneğin ondokuzuncu yüzyıl Fransız romanında taşradan Paris’e geliş gibi ...” (Kıran, Kıran, 2011: 249).

Goriot Baba’da mekânı iki yönüyle ele almak gerekir; kapsayan uzam ve kapsanan uzam olarak. Bu iki mekân, yani Paris’in zengin ve lüks çevresi ile fakir çevresi romanda birbiriyle daima tezatlık oluşturur. “Honoré de Balzac’ın hemen hemen tüm romanlarında kapsayan/kapsanan uzam karşıtlığına rastlanır” (Kıran, Kıran, 2011: 250-251).

Balzac, romanına deyim yerindeyse sıkı ve hızlı bir mekân tasviri girişi ile başlar. Daha sonra, Vauquer pansiyonunun dış mekân tasviri içerisinde yer alan bahçe tasvirinden sonra pansiyonun alt katındaki salonun (ilk odanın) tasvirine geçer:

“Doğal olarak pansiyon işletmesine ayrılan alt kat, sokağa bakan iki pencereyle aydınlanan ve camlı bir kapıdan girilen bir ilk odayla başlar. Bu salon, basamakları boyanıp parlatılmış taş ve tahtalardan oluşan bir merdivenin sahanlığıyla mutfaktan ayrılan yemek odasına açılır. Birbirini izleyen donuk ve parlak çizgili, kıl kumaşlarla kaplanmış koltuk ve iskemlelerle döşenmiş olan bu salon kadar hüznün verici bir şey yoktur. Ortada Sainte Anne mermerinden bir yuvarlak masa durur, onun üstünde de bugün her yanda rastlanan, ak porselenden bir çay takımı vardır, yaldızlı çizgileri yarı yarıya silinmiştir. Döşemesi oldukça bozulmuş olan bu odanın duvarları dirsek yüksekliğine kadar tahtayla kaplanmıştır. Bu ilk odadan, dilde bir karşılığı bulunmayan, ama pansiyon kokusu diye adlandırılması gereken bir koku yayılır. Kapalılık, küflenmişlik, acılaşıklık kokar; üşütür adamı, buruna nemli gelir, giysilere işler; yemek kokuları sinmiştir her yanına; pis pis mutfak kokar, düşkünler yurdu kokar.

Genç, yaşlı her pansiyonerin nezleli havasından buraya katılan mide bulandırıcı temel öğeleri ölçmek için bir yol bulunsaydı, bu oda belki o zaman betimlenebilirdi. Ama bu dümdüz çirkinliklere bakmayın siz, bu salonu bitişindeki yemek odasıyla karşılaştırırsanız, onu yüksek çevreden bir kadının odası kadar zevkli ve hoş kokulu bulursunuz” (Balzac, 2007: 17-18).

Görülmektedir ki, yazarın aslında bir tür nesnellik girişimi olarak adlandırılabilir olan bu tasviri, mekândaki her eşyanın en ince ayrıntısına kadar resmedilmesini gerekli kılmaktadır. Çünkü adı üstünde, nesnellik bunu gerektirir ve bu da bizi gerçekçiliğe götürür. Fakat yine şunu belirtmekte fayda vardır; Honoré de Balzac’ın buradaki gerçekçiliği, gerçekliği idealleştirmeyi ancak romantiklerin tarzında reddettiği ölçüde gerçekdir. Dikkat edilecek olursa; tasvirde kurulan cümlelerin edilgen yapıda olması da tasvire bir tür bilimsellik havası katar ve bilimin, gerçeği o acımasız şekilde ortaya koyuşu gibi, buradaki nesnelere tasvirinin ayrıntılı bir şekilde ortaya koyulması arasında bir paralellik doğar. Kısacası her şey o anki durumu içerisinde olması gerektiği gibidir, yani ne ise odur. Bu da okuyucunun kendisini tamamiyle o mekânda gibi hissetmesini sağlar.

Kişi-Mekân İlişkisi Bağlamında Eugène de Rastignac’ın Gözünden Vauquer Pansiyonu

Aslında genel olarak söylenmesi gereken şey; romandaki ana mekânın; romanın bütün kahramanlarını belirlediği gibi, aynı zamanda kahramanların da mekânı belirlediğidir. Kısacası her ikisi de birbirini bütünler tarzdadır ve birbirlerine muhtaçtır.

Balzac’ın; zengin ve fakir çevreleri ve bu çevrelerdeki insan tiplerini, olayları okuyucusuna bir arada sunduğu bu romanında, dış mekân Paris, iç mekân ise Vauquer Pansiyonu’dur. Üç kattan oluşan, sarı renkte, gayet bakımsız ve pis bir pansiyon olan Vauquer Pansiyonu bir tür düşkünler yurdu olarak da adlandırılabilir:

“Paris’te Quartier Latin’le Saint-Marceau arasında, Neuve-Sainte-Genevieve Sokağı’nda küçük bir pansiyon... Maison-Vauquer adıyla tanınan bu pansiyon, erkeklere de, kadınlara da, gençlere de, yaşlılara da

açıktır ya bu saygıdeğer kurumun töreleri konusunda en ufak bir dedikodu çıkmamıştır. Ne var ki otuz yıldan beri genç bir kimsenin oturduğu da olmamıştır burada; genç bir adamın böyle bir yerde oturması için, ailesinden çok az bir para alması gerekir” (Balzac, 2007: 13).

Yukarıdaki alıntıda betimlenen pansiyonda konaklayan Eugène de Rastignac, soylu akrabası Madame de Beauséant sayesinde Paris’in zengin çevresine adım atmaya başlar. Rastignac’ın yükselme ve sınıf atlama hırsının en belirgin örneğini oluşturan bu olay, onu, konakladığı Vauquer Pansiyonu ile Paris’in bu zengin çevresindeki konaklar arasında sürekli bir karşılaştırma yapmaya iter ve sık sık içerisinde bulunduğu durumu sorgular. Goriot Baba’nın kızlarından biri olan Kontes de Restaud ile görüşmesinden sonra pansiyona dönüşündeki izlenimlerini yazar şu şekilde aktarır:

“Neuve-Sainte-Genevieve Sokağı’na gelince, çabucak odasına çıkıp arabacının on frankını getirdi, sonra o mide bulandırıcı yemek odasına geldi, bir yemliğin önüne dizilmiş hayvanlar gibi karın doyurmakta olan on sekiz kişiyi gördü. Bu düşkünlük örnekleriyle bu yemek odasının görünüşü iğrenç geldi ona. Geçiş fazlasıyla hızlı, karşıtlık fazlasıyla keskindi, bunların onun hırs duygusunu gereğinden fazla geliştirmemesi olanaksızdı. Bir yanda en zarif toplum çevresinin taze ve çekici görüntüleri, sanat ve lüks harikalarıyla çerçevelemiş genç, canlı yüzler, şiir dolu, tutkulu başlar; öbür yanda, tutkuların yalnızca damgaları, iplikleri kalmış, çirkefle çevrili yüzler” (Balzac, 2007: 90).

Madame de Beauséant’nın evine akşam yemeğine davet edilen Eugène’nin, her iki mekân arasındaki uçurum kadar derin farklılıkların kendisine yaşattığı gelgitleri yine yazar şu şekilde aktarır:

“İkisi birlikte yemek odasına gittiler. Burada vikont karısını bekliyor, herkesin bildiği gibi Restauration döneminde en yüksek noktasına ulaşmış olan şu sofraya lüksü gözleri kamaştırıyordu. [...] Sofrasında çifte lüks egemendi böylece; hem kabın, hem de içindekinin lüksü. Toplumsal büyüklüklerin babadan oğula geçtiği bu evlerden birinde ilk olarak yemek yiyen Eugène böyle bir görünümle hiç karşılaşmamıştı. [...] Eugène şimdiye kadar yalnız balolarda bulunmuştu. İleride kendisini herkesten ayıracak olan, şimdi ise daha yeni yeni edinmeye başladığı rahatlık, bön

bön apışıp kalmasını önledi. Ama işlemeli gümüş takımı ve bu görkemli sofranın binbir inceliğini gördükten sonra, sessizce yapılan hizmete ilk olarak hayran kaldıktan sonra, ateşli bir düş gücü olan bir insan için, bu sürekli kibar yaşayışını bu sabah gördüğü yokluk içindeki yaşama yeğ tutmamak olanaksızdı. Düşüncesi, bir an için, küçük pansiyonuna götürdü onu; öyle bir tiksinti duydu ki bu pansiyonu ocak ayında bırakmaya yemin etti içinden, böylece hem temiz bir eve taşınmış hem de kocaman elinin ağırlığını omzunda duyduğu Vautrin'den kaçmış olacaktı" (Balzac, 2007: 127-128).

Yine Eugène'nin, Goriot Baba'nın kızlarından biri olan, küçük kızı, Madame Déphine de Nucingen ile görüşmesinden sonra pansiyona dönüşünde Goriot babanın odasını gördüğünde yaşadığı şaşkınlığı yazar bize şu şekilde aktarır:

"Eugène ilk kez giriyordu Goriot Baba'nın odasına, kızın tuvaletinden sonra, babanın yaşadığı izbeyi görünce, bir şaşkınlık hareketini tutamadı. Pencerede perde yoktu; duvar kâğıtları birçok yerlerde nemliliğin etkisiyle duvardan ayrılıp kıvrılmıştı, aralarından isten sararmış alçı görünüyordu. Adamcağız kötü bir yatakta yatıyordu, incecik bir yorganı, Madame Vauquer'nin eski giysilerinin parçalarından yapılmış, iplikleri çıkmış bir yatak örtüsü vardı. Döşeme nemli ve tozla kaplıydı. Pencerenin karşısında, yaprak ya da çiçeklerle süslü bağ çubukları biçiminde bükülmüş, bakır kulpları bulunan, gül ağacından, şişik karınlı bir konsol, üzerinde bir leğen içinde bir ibrikle sakalını traş etmesine yarayan araçlar bulunan, tahta kapaklı bir eski mobilya görünüyordu. Bir köşede, pabuçları, yatağın başucunda mermersiz bir gece masası; şöminenin yanında da ayağı Goriot Baba'nın gümüş kâseyi bozmasında kullanılmış olan, ceviz ağacından, kare masa vardı. [...] Hiç kuşkusuz en yoksul ayak işçisinin tavan arası bile Goriot Baba'nın Madame Vauquer'nin evindeki odası kadar kötü döşenmiş olamazdı. Bu oda insanın içini üşütüyor, yüreğini daraltıyordu, hapishane odalarının en hüznüsünü andırmaktaydı" (Balzac, 2007: 137-138).

Görülmektedir ki; Vauquer Pansiyonu, Eugène de Rastignac için mutsuzluk verici, esenliksiz bir mekândır. Balzac hiç kuşkusuz kahramanı için romanının kurgusunda yaratmış olduğu bu mekânı Zeynel ve Ayşe Kıran'ın da ifade ettiği üzere birtakım eğretilmelerle oluşturmuştur:

“Uzamanın simgesel işlevi özellikle betimlemelerde kullanılan eğretileme ve düzdeğişmecelerin incelenmesiyle ortaya çıkar; burada, kişileri olayların geçtiği uzamlara bağlayan ilişki görülür: Kahraman için kent cennete de cehenneme de dönüşebilir” (Kıran, Kıran, 2011: 249).

Şu durumda çok geniş anlamda, aslında Paris’in, dar anlamda ise Vauquer Pansiyonu’nun Eugène de Rastignac için âdeta bir cehenneme döndüğü rahatlıkla söylenebilir. Zîrâ, Paris’in, onun hayallerini gerçekleştirmek için uygun bir mekân olmadığı apaçık ortadadır. O dönemin Fransa’sı için yozlaşmış, ahlâksız, insanlık dışı bir mekânın salt adı olan Paris hakikaten de Rastignac için huzur verici bir ortam olamamıştır.

Sonuç

Goriot Baba için açıkça söylenebilecek şeylerden birisi; Balzac’ın, bir şair özgürlüğü içerisinde, okuyucusuna, insanın doğası gereği tutkularına yenik düşmesi sonucu gerçekleşen olumsuz olaylardan dersler çıkartmasına yönelik yaptığı katkı olduğudur. Kısacası Balzac, bu eserinde trajik maskeleri sahnelemiştir. İşte bütün bunların sahnelenmesi için ise bir mekâna ihtiyaç duyulmuştur. Söz konusu mekânda, romanın kahramanları üzerlerine düşen rolleri lâyıkıyla oynamışlar ve doğal olarak da kahramanlarla mekân arasında bir ilişki oluşmuştur. İşte bu yüzden Vauquer Pansiyonu, bütün pansiyonerler için mutsuzluk verici bir mekân olmakla birlikte tanıdık bir ortamdır kendi mutsuzluklarını resmeden. Ancak kahramanlarla mekân arasındaki söz konusu bu ilişki bilhassa Eugène de Rastignac’ın toplumda iyi ve kazançlı bir yer edinme arzusuyla beslenmiş olan yükselme hırsını göstermesi bakımından önemlidir.

Sonuç olarak, Honoré de Balzac’ın, Goriot Baba adlı romanında, 19. yüzyılın eleştiri anlayışının tipik bir özelliği olan birey-toplum ilişkisi bağlamında zengin ve fakir çevreleri ve bu çevrelerdeki insan tiplerini kişi-mekân ilişkisinin görünürlüğünde diğer mekân betimlemeleriyle birlikte, bilhassa Eugène de Rastignac’ın gözünden Vauquer Pansiyonu betimlemesiyle resmettiği ortaya çıkmıştır.

Kaynakça

- Balzac, H. de. (2007). Goriot Baba. (Çev. Tahsin Yücel), İstanbul, Can Yayınları.
- Çetişli, İ. (2004). Metin Tahlillerine Giriş/2 Hikâye-Roman-Tiyatro. Ankara, Akçağ Yayınları.
- Elçi, İ. H. (2003). Roman ve Mekân, Türk Romanında Ev. İstanbul, Arma Yayınları.
- İşler, E., Tilbe, A. (2008). Tahsin Yücel'in Kumru ile Kumru'sunda Kişi/Uzam İlişkisi. İstanbul Üniversitesi Dilbilim Dergisi, Cilt: 2, Sayı: 2.
- Kıran, Z., Kıran, A. (2011). Yazınsal Okuma Süreçleri. Ankara, Seçkin Yayıncılık.
- Yazıcı, N. (2002). Halikarnas Balıkcısı'nın Eserlerinde Tabiat. Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Zambak, F. (2007). Türk Romanında Mekân (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). T.C. Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkiye.